

Textuum, qui diebus Solennium precum in Ec-
clesijs nostris proponuntur,

BREVES HOMILIAE

Diducenda, amplificanda, item applicanda à Dn. Concinatoribus
Anno 1667. Die 1. Solenn. prec. (14. Jun.)

Concio I.

Parasc. Jer. 7. v. 3. 4. 5. 6. 7. appl. ad diem & text.

Textus, Esa. 1. v. 12. --- 20. inclusivè.

EXordij loco, dicatur breviter de statu & con-
ditione Israelitarum tempore hujus prophetiæ, & le-
gantur (vel summa tantum eorum) quæ citantur in præfati-
one hujus Proph. ex 2. Chron. capp. 26. 27. 28. 29. 30. 31.

Partes: 1. Textus Explicatio: 11. Applicatio:

1. In textus explicatione notamus (a) *Occasionem*: Cum
proposuisset Propheta querelam Dei, de populi judaici de-
fectione & iniquitate, v. 2. 3. 4. *obstinatione*, v. 5. & *pœnas jam*
jam insculturæ, v. 6. 7. 8. 9. Tacitæ eorum objectioni oc-
currit, quam prætereundum poterant, dicentes: quâ ratione
nos arguis de iniquitate & defectione, tamq; horrendas pœ-
nas denuncias? cum nos sacrificia offeramus, festa celebre-
mus, oremus? idq; facit *primum* adloquendo tam principes
quàm populum, qui propter enormia delicta Sodomitis &
Gomorræis haud dissimiles fuerunt v. 10. Deinde ostendendo
quid Deo displiceat, scilicet eorum hypocrisis; v. 11. 12. 13. 14.
15. Et quid ipsi placeat, nimirum illorum pœnitentia & vi-
tæ emendatio v. 16. 17. 18. 19. 20. Ergo.

(β) *Displacentiam*, quā Deus hypocriticum illorum cū-
tum abominatur, (1) In *sacrificijs* sibi oblati, v. 11. offe-
rebantur autem Deo sacrificia in V. T. ad ejus mandatum
& quidem varia, ut legere est *Levit. Cap. 1. ad cap. 17.* qui-
bus sacrificijs Deus tum temporis colebatur, erantq; um-
bræ & typi Christi, & totius ejus obedientiæ, passionis ac
mōrtis, pro peccatis mundi præstitæ. *leg. Eph. 5. v. 2. Hebr.*
9. v. 23. 26. 28. & Cap. 10. v. 10. 12. 14. Hæc ergo sacrificia
per se Deo non displicebant, sed *propter hypocrisin* populi, ut
patebit in expl. *vers. seqq.*

(2) In *Festis* v. 12. 13. 14. Festa a. fuere vel hebdomati-
ca, ut *Sabbatum*: vel menstrua, ut *Nēōmenia*; vel annua,
ut Festum *Paschatis*, *Pentecostes*, *tabernaculorum*: *leg. 2. Chron.*
2. v. 4. & fuse Exod. cap. 23. Item Deut. cap. 16. Hæc a. fe-
sta (sicut & sacrificia) quæ religionis erant exercitia, & à
Deo in lege præscripta, ab ipso non rejiciuntur quasi *per se*
displiceant; sed quod ab hominibus impijs, hypocritis &
impœnitentibus celebrarentur, putaretq; tam magistratus
quàm populus hæc ceremonias *per se (ex opere operato)* Deo
esse acceptas, gratiamq; mereri, etiamsi in hypocrisi &
morum improbitate perseverarent.

(3) In *precibus* v. 15. quæ etiam à Deo mandatæ, ipsi non
possunt non placere, *Pf. 50. v. 15. Esa. 55. v. 6. Matth. 7. v. 7. Luc.*
18. v. 1. & seqq. Jac. 5. v. 16. 17. 18. Hic vero easdem averfatur
Deus, & addit causam, quia *manus vestra sanguine plena sunt*,
h. e. opera vestra plena sunt impietate, injustitiâ, impuri-
tate, flagitijs & sceleribus; nullus timor Dei, nulla pie-
tas in vobis cernitur. Sicut n. impurus est coram Deo &
hominibus, cujus manus innoxio madent sanguine: ita
quoq; coram eo abominabilis est, qui in suâ hypocrisi &
manifestis sceleribus pergit: prout explicat ipse Propheta,
Cap. 59. v. 1. 2. 3.

(7) *Complacentiam*. ubi se illorum pœnitentiã & vitæ e-
 mendatione delectari dicit Deus, & propterea (1) hortatur
 eos ad *agendam pœnitentiam* & *desistendum à malo* v. 16. 17. Ex
 vers. sup. patet, Deum preces eorum non audire, propter
 orantium impuritatem, sive perseverantiam in peccatis;
 hinc opus est lotione à peccatis per veram pœnitentiam,
 (NB. Christus uos lavit à peccatis, 1. Ioh. 1. v. 7. Apoc. 1. v. 5.
did.) & detestatione vitæ antea actæ *did.* ex hoc vers. item Psal 34.
 v. 15. 1. Pet. 3. v. 11. 12. 13.

(2) Svadet ipsis, ut discant *benè facere*, &c. v. 17. non
 n. sufficit pœnitentiam agentibus quod desistant à malo, sed
 necessario ab ipsis requiritur, ut in bono sese exercent.
leg. dicta prius citata, & *conf.* Luc. 17. v. 10. Rom. 8. v. 12. 13.
 Tit. 2. v. 11. 14. & *did.* per sing.

(3) ἀνθρωποπαθὲς de *disceptatione* loquitur, v. 18. q. d.
 agite dum, disceptemus h. e. causam nostram utrinq; tue-
 amur, experiamurq; vestra ne sit melior an mea? quibus
 contestatur Deus, justissimam esse suam accusationem, sua-
 detq; ne iudicio secum contendant, verum pœnitentiam
 agant, ut omne tollatur inter se & illos dissidium, & pro
 severo iudice habeant clementissimum Patrem *leg.* Psal.
 143. v. 2. *item* Psal. 51. v. 1. *seqq.* hinc

(4) Conjungit dulcissimam *Consolationem*, & promissio-
 nem verè evangelicam (scilicet pœnitentibus) v. 18. *si nem-
 pè fuerint peccata eorum coccinea*, &c. tamen delebuntur. ubi
 Not. (a) Prophetam eidem metaphoræ immorari, ob cer-
 titudinem de gratuitâ peccatorum remissione: licet enim
 lana semel atq; iterum cocco tincta, nativum colorem non
 recuperet; Deus tamen omnes maculas ex peccato contra-
 ctas se deleturum promittit, omnemq; reatum, etiam cocco
 rubentiozem h. e. atrocissimum, se sublaturum esse, (b) Voce

4
Hebr. *Tholá*, quæ coccum, sive colorem coccineum notat, respicere Spiritum S, ad illud *Psal. 22. v. 7.* ubi Christus se vermem nominat, & quidem propriè coccineum, (qui *Arab.* dicitur *Kermes*, undè *Karmesijn röß.* enascitur quippè virgultum, quod grana fert plena vermiculis, ex quibus hicc color exprimitur.) *leg. Esa. 63. v. 2. & conf. 1. Pet. 1. v. 18. 19. Apoc. 19. v. 13.*

(5) Addit *Promissionem*, de quietâ terræ Chanaan in habitatione, & ubere ejus proventu quibus cum gaudio fruituri essent, si modo voci Dei obtemperaverint, *v. 19.* (fuit autem Chanaan terrestris, typus illius cælestis) &

(6) Subnectit gravem *comminationem* *v. 20.* *si eum audire renuerint & ad iracundiam provocaverint*, quod scilicet ad priores calamitates, etiam hæc postrema accederet, ut hostium *gladijs* crudelissimè pereant, tandem

(7) Concludit hac *asseveratione*, *vers. eod.* ne concio hæc à Judæis contemneretur: *os Domini locutum est. leg. Psal. 33. v. 4. add. exempla.*

II. *Applicatio*, Fluunt ex hoc textu Doctrinæ benè multæ, etiam nobis applicandæ, quas more solito hîc saltem indigitare lubet.

Concionator
Hofreins

1. *Ex (α) v. 10.* Conciones legales & pœnitentiales, cum res ita exigat, nullo modo sunt negligendæ, *leg. Esa. 58. v. 1. Ezech. 3. v. 17. 21. 1. Tim. 5. v. 20. Tit. 1. v. 13. Exemp. h. l. Esajas: sic Moses, Exod. 11. v. 8. Samuel, 1. Sam. 15. v. 22. 23. Nathan, 2. Sam. 12. v. 7. Johannes B. Matth. 3. v. 7. & Cap. 14. v. 4. Christus, Job. 8. v. 44. 55. add. adm.*

2 Cor. II. 14. 15.

2. *Ex (β) v. 11. 12. 13. 14. 15.* Hypocrisis est peccatum grande, quamvis hoc tempore valdè familiare, & autorem habet ipsum diabolum. Ut jam nihil dicam de quotidianâ conversatione, de qua *leg. Prov. 6. v. 18. Syr. 27. v. 26. 27.* In cultu a. divino est maximè abominanda; quare ob hanc hypocrisin multoties væ ingeminatur Phariseis ab ipso Salvatore *Matth. Cap. 23. Conf. Matth. 15. v. 7. 8. 9. ex Esa. 29. v. 13. did. Appl. ad eos qui sacras con-*

ciones.

eriones audiunt, Psalmos cum Ecclesia canunt, litanijs publicis inter-
 sunt, ad sacram synaxin accedunt, &c. Interim tamen avaritiæ
 odio, invidiæ, luxui, libidinibus & alijs flagitijs indulgent. *Adm.*
ex Syr. 1. v. 34. seqq. item ex Psal. 94. v. 8. 9. add. dicta & Ex-
empl. de omniscientia Dei; item de horrendâ illorum panâ, qui
verbum Dei, & Gratiam in illo oblatam contemnunt.

vid:

3. *Ex iisdem.* excutiamus ergo cor nostrum, perspicientes quo-
 modo festa nostra, præcipuè verò hæcæ precum solennitates cele-
 bramus, ne & nobis ingeminet Deus, illud *Esa. 29. v. 13.* Quilibet
 autem ubi in sese descendit, se innocentem non reputabit,
 (*Job. 8. v. 8.*) Hinc *adm. ex Psal. 95. v. 8. Conf. Hebr. 3. v. 13.*

vid

4. *Ex v. 15.* Ne mirentur impij, quod non exaudiantur, cum
 Deum per ministros suos monentem & à peccatis eos avocantem
 non audiant. *Conf. Q. Catech. 5. in Orat. Dom. & add. adm. ex*
Q. 4. 5. & 6. ibid.

5. *Ex (7.) v. 16. 17. 18.* Verba cedro digna, imò digna scribi
 in corèibus omnium hominum; declarant n. immensam Dei mi-
 sericordiam erga pœnitentes; sic quoq; *Jer. 3. v. 22. Ezech. 33. v.*
11. & passim apud Prophetas. Hæc prima voxerat Johannis B. con-
 cionantis *Matth. 3. v. 2. item Christi Matth. 4. v. 17. add. 1. Tim.*
2. v. 4. 1. Pet. 3. v. 9. Verum non procrastinandum, *ex Syr. 18.*
v. 22. 23. Ezech. 18. v. 21. 22. Adm. ex Job. 13. v. 17. Exempl. Da-
vid, Manasses, Paulus, Petrus, &c.

Contra n. scrib
 de amul...
 imp. aff...
 Judic...
 J...
 J...

6. *Ex v. 19. 20.* Mandata & promissiones Dei semper conjun-
 ctam volunt obedientiam; Comminationes v. præcavent inobedi-
 entiam: *did. ex Deut. 28.** Atq; sic obedientibus & pœnitentibus,
 non modo mitigantur impendentes calamitates, sed & conferuntur
 in eos omnis generis bona; inobedientibus v. & impœnitentibus
 cumulantur & aggravantur horribiles pœnæ: *Did. Ex Exod. 20. v.*
5. 6. Jer. 7. v. 23-30. & Exempl. Obed. Abraham, Gen. 12. v. 1.
Conf. Ab. 7. v. 4. Hebr. 11. v. 8. 17. Moses, Exod. 3. v. 13. Esajas,
Cap. 6. v. 8. Joseph, Matth. 1. v. 24. & Cap. 2. v. 14. 21. Exempl.
inobed. Adam & Eva, Gen. 3. v. 6. 16. 17. Conf. Rom. 5. v. 19. U-
xor Lothi, Gen. 19. v. 16. Pharaó, Exod. 7. v. 14. & in seqq. capp.
Dathan cum socijs, Num. 16. v. 2. 3. 31. Adm. ex 1. Sam. 15. v. 22. 23.

Concio II.

Parasc. Num. 10. v. 2. seqq. legitur de duabus Israelitarum tubis, ejusdem materiae, formae & magnitudinis; quibus praefigurabantur V. & N. T. item lex & Evangelium; sed nec incommodè conjunctio precum & gratitudinis, quâ Deus summopere delectatur. (1. Tess. 5. v. 16. 17. & Eph. 5. v. 20.) appl. ad diem praes. & text.

Textus, Psal. 50.*

Sim. de nupt:
act. a Pat. fam:
Lilio suo.

Exord. Matth. 22. v. 1114. appl. ad Psalmum praelectum.

Partes: 1. Textus Explicatio. 2. Applicatio.

I. Ubi occurrit (α) Argumentum & titulus Psalmi. Applicari potest hic Psalmus, praesertim ejus initium ad Regnum Christi; & (sub eadem applicatione) describuntur in hoc Psalmo duo spiritualis judicij Actus, quos Deus hac in vita per conciones tam evangelicas, quam legales, instituit cum sanctis & cum hypocritis, atq; sic coincidit cum textu praecedenti Esa. 1. v. 12. quod etiam respexisse videtur S. Reg. Maj. hunc Psalmum nobis praescribens. Titulus ita habet: Psalmus Assaph. Fuit quidem Assaph, inter quatuor illos Directores, quos David cantoribus praefecit, cujus quoq; honorifica fit mentio, 1. Chron. 16. v. 17. & 2. Chron. 29. v. 30. An v. ipse Psalmos composuerit, dubitant Bb. Patres; Verisimilius esse putant, Assaph quosdam Davidis Psalmos (utpote hunc, & alios undecim à 73. ad 83. inclus.) praeter ceteris elegisse & saepius decantasse. Quia lit. praes. Hebr. est etiam nota Dat. casus. Et Graeca versio habet ψαλμὸς τοῦ Ἀσάφ, nec non meliores latinae, Psalmus ipsi Assaph, scilicet traditus, ut cantaretur.

(β) Judicij illius preparatoris, & quidem (1.) Iudex v. 1. (qui h. l. in textu Hebr. dicitur Deus Deorum, h. e. summus,

mus, imperans scilicet Angelis, Regibus ac Principibus, & confundens Deos fictitios loquitur, primùm per Prophetas, in novissimis a. diebus per Filium, &c. Hebr. 1. v. 1. 2. & advocat terram, &c. h. e. totum genus humanum in terra. (2) Locus undè, v. 2. è Tzijone (juxta Hebr. è Tzijone perfectione pulchritudinis, h. e. perfectè pulchro, Deus splenduit, i. e. gratiosam suam lucem exhibuit) Ergo secundum doctrinam in Tzijone propositam hoc judicium instituetur. (3) *Judicis Majestas*, v. 3. quam etiam promulgatio doctrinæ ejus demonstrat. *Leg. Exod. 19. v. 16. seqq. & Act. 2. v. 2. seqq.* (4) *Finis*, v. 4. scilicet, ut judicet vid. supr. argumentum Psalmi. cælum & terram q. testes advocat, vid. Homil. sup. anni in text. Deut. 32. v. 1. (5) *Piorum congregatio*, & q. segregatio ab hypocritis. v. 5. (Juxta Heb. *congregate mihi beneficos meos*, quos ego prius benignitate præveni, qui pepigerunt pactum mecum super sacrificio, vel per sacrificium. (6) *Eventus*, v. 6. quod n. cæli anunciant, est notissimum.

(7) *Actus judicij prior*, cum sanctis. ubi (1) *Exordium*, v. 7. Israel a. suum vocat *populum*, & se illius *Deum*, q. d. ó Israel, tibi me revelavi & tu mihi obedientiam debes. (2) *Propositio*, in quâ (a) ostendit quid sibi fieri *non velit*, nimirum nudam sacrificiorum oblationem, v. 8. Tum quod omnia possideat, v. 9. 10. 11. Tum quod illis non indigeat, v. 12. 13. (b) quid sibi fieri *velit*, nempe *laudem* (h. e. confessionem laudis) *immolari*, & *vota* (obedienciæ debitæ ac promissæ) *persolvi*. v. 14. & *preces fundi* v. 15. quarum effectus erit exauditio; exauditiois a. debitum, reiterata gratiarum actio, v. eod.

(8) *Posterior judicij actus* cum hypocritis. & quidem (1) *expostulatio*, quod concives populi Dei sese profiteantur, cum tamen præcepta Dei aspernentur; &c. v. 16. 17. 18. 19. 20. (did per Decal.) (2) *Vindicatio*, (a) *falsa persuasio*

8
 nis v. 21. q. Deus tali impietate delectaretur, siquidem dis-
 simulat se ista videre (b) *prave operationis*, dum Deus pœnas
 peccatorum immittendo conscientiam exsulcat, v. eod. &
 tandem spretâ ab illis omni gratiâ, eos totaliter delet, æ-
 ternumq; condemnat. v. 22. Atq; (3) sacrificantium lau-
 dem, h. e. piorum, (quod etiam impios anget) *æterna re-
 focillatio*, v. 23.

II. *Appl.* Cum Deus sit *justus Judex*, & *omni die irascatur*, &c.
 Psal. 7: v. 12. 13. hinc ante omnia discamus modum quo ei occur-
 ramus, nobisq; propitium reddamus, idq; faciamus præeunte Psal-
 te in hoc Psalmo; considerando.

Gen 2. 6.
 Gen. 1. 2.
 Gen. 1. 5.
 Gen. 1. 6.
 Gen. 1. 7.
 Gen. 1. 8.
 Gen. 1. 9.
 Gen. 1. 10.
 Gen. 1. 11.
 Gen. 1. 12.
 Gen. 1. 13.
 Gen. 1. 14.
 Gen. 1. 15.
 Gen. 1. 16.
 Gen. 1. 17.
 Gen. 1. 18.
 Gen. 1. 19.
 Gen. 1. 20.
 Gen. 1. 21.
 Gen. 1. 22.
 Gen. 1. 23.
 Gen. 1. 24.
 Gen. 1. 25.
 Gen. 1. 26.
 Gen. 1. 27.
 Gen. 1. 28.
 Gen. 1. 29.
 Gen. 1. 30.
 Gen. 1. 31.

1. Ex v. 1. *Dei [Judicis] omnipotentiam*, did ex dictis Gen. 17:
 v. 1. Jer. 32: v. 17. 27. Zach. 8: v. 6. Luc. 1: v. 37. Ex operibus,
 quorum pleraq; superant captum nostrum, quod Apost. Eph. 3:
 v. 20. fatetur. *adm.* ad humilitatem & peccatorum confessionem,
 ex 1. Pet. 5: v. 6. Luc. 1: v. 52.

2. Ex 3. 4. 6. *Dei justitiam*, quam h. l. describit Psaltes sym-
 bolicè, vocans Deum *ignem consumentem*, &c. alias in S. S.
 depingitur tam *affirmativè*, Exod. 9: 27. Psal. 11: v. 7. 8. Jerem.
 12: v. 1. quam *negativè*, dum removeretur à Deo injustitia, iniquitas,
 ἡγοσσω πολυψία, &c. Deut. 32: v. 4. Job. 8: v. 3. Dan. 9: v. 14.
 add. Dicta, Exod. 20: v. 5. & 32: v. 10. Num. 11: v. 10. item, 1. Sam.
 26: v. 23. Job. 34: v. 11. quæ partim *affektivè* partim *effectivè* ju-
 stitiam Dei stabiliunt; Exemp. sunt horrenda, *Primi mundi*, Gen.
 7: v. 19. 24. *Corah* cum socijs, Num. 16: v. 31. 32. &c. *Adm.* ad
 pœnit.

3. Ex v. 5. *Pactum cum Deo*, & præcipuè in Baptismo; did. ex
 Doct. Catech.

4. Ex v. 7. *Dei misericordiam*, vid. text. pœnit. sup anni ex
 Mich. 6: v. 3. Doct. 3.

5. Ex v. 8. & seqq. *Dei omniscientiam*, vid. text. sup. An. ex
 Deut. 32: v. 1-7. Doct. 2.

6. Ex v. 14. 15. *Dei complacentiam*, in gratiarum actione &
 oratione, de quibus licet sint admonitiones crebræ & familiares,
 hic ta-

Abfingit
 v. 11.

Abfingit

Loge

hic tamen omninò, & quidem cum zelo repetendæ sunt; *Conf. Doct. 5. ex eod. textu, Deut. 32. v. 3. & appl.*

7. *Ex v. 16. seqq. Dei indignationem ob hypocriticum illorum cultum, vid. conc. sup. ex Ela. 1. Doct. 2.*

8. *Ex v. 21. Dei longanimitatem, did. ex 2. Esd. 9. v. 17. Psal. 103: v. 8. & ex naturâ Dei, cui proprium est, ut sit magis ad beneficentiam, quàm severitatem propensus; quod colligitur ex Exod. 20: v. 5. 6. Deut. 5: v. 9. 10. adm. ex 1. Cor. 10: v. 13.*

homo 9. *Ex v. 32. pœne gravitatem, quam tandem sumit Deus de impœnitentibus: Job. 9: v. 1. 2. 3. 4. 5. 13. & 21: v. 17. seqq. Psal. 2: v. 5. 12. Exempl. leg. Num. 14: v. 27. seqq. 1. Sam. 2: v. 30. & 3: v. 11. 12. 13. 14. Act. 12: v. 23. adm. ex Syr. 5: v. 2-9.*

ciuit 10. *Ex v. 23. æternam felicitatem. did. ex Psal. 116: v. 7. seqq. Esa. 25: v. 8. & 32: v. 17. & 35: v. 10. Apoc. 21: v. 4. imò Nor. 4. Cor. 2: v. 9. Ex Esa. 64: v. 4. adm. ex 1. Theff. 4: v. 18.*

Concio III.

Parasc. *Thren. 3. v. 39-42. appl. ad text.*

Textus, Hof. 11. v. 7. 8. 9.

Exord. *Psal. 103, v 13. Sim. Magna est potestas parentum in liberos, quâ eos instruxit ipse Deus, leg. Mal. 1. v. 6. Prov. 13. v. 24. & cap. 22. v. 15. verum hæc potestas temperatur, imò vincitur storgis naturalibus, quod patet ex h. l. item experientiâ. appl. ad text.*

Partes: 1. *Textus Explicatio, 21. Applicatio:*

In 1. Notamus (α) *Occasionem*; vaticinatur autem Propehta Oseas contra decem tribus Israel potissimum, increpans scelera sacerdotum, principum & populi, & svadens eis, ut pœnitentiam agant: hinc dicitur Prophetia ejus speculum, cum divinæ justitiæ in puniendis præfractis peccatoribus, tum divinæ misericordiæ in servandis pijs sive pœnitentibus: dicitur etiam viva hypotyposis corrupti sta-

leg. Gen. 19. v. 24. 25. & Conf. cum Gen. 10. v. 19. Deut. 29. v. 23.) (2) *Responsionem*, quã ostendit Deus justitiam suam non tantum temperari, sed etiam vinci misericordiã seu paterno ejus amore, hinc dicit: *Conversum est cor meum in me, & incalveunt pœnitudines* h. e. miseraciones meae, (vid. simil. locut. Gen. 43. v. 30. & 1. Reg. 3. v. 26.) q. d. Deus, vos quidem Israelitæ similes estis Zebojimitis in delictis, ijsq; gravibus, quibus me ad iram commovistis, tamen affectus cordis mei, plus quàm maternus, (Esa. 49. v. 15.) retrahit me, ne omninò vos deleam. *Sim.* Parentes sæpè quàm vehementissimè liberis irascuntur, adeò ut exemplum in eos statuere decernant, sed exiguã interjectã morã, affectu paterno victi, pœnam vel mitigant vel omninò remittunt: Hinc additur v. 9. *Non faciam secundum furorem irae meae*, q. d. non puniam eos pro ratione delictorum suorum, quibus me ad iram provocaverunt, *non revertar ad disperdendum Ephraim* h. e. non convertam me ad delendum Israelitas à facie mea. (3) *Rationem*, v. eod. *Quoniam Deus sum & non homo*, q. d. homines sæpè iracundi, implacabiles & vindictæ cupidi in alios sæviunt, donec animo suo morem gesserint; Ego a. Deus, non modo justus, sed etiam misericors & placabilis, (leg. Thren. 3. v. 32. seqq.) imò *sanctus in medio tui*, non tantum *ἅγιος ἐν μέσῳ τοῦ* Esa. 6. v. 3. & c. 12. v. 6. & c. 41. v. 14. & c. sed & *ἐπερχόμενος*, quia ab eo proficiscitur quoq; nostra sanctitas, 1. Cor. 6. v. 11. idq; per & propter Jesum Christum, qui ex Aegypto vocatus est, *Conf. hujus Cap. v. 1. cum Matth. 2. v. 15.*

II. *Appl.* ubi notandæ Doctrinæ, & quidem (1) *Ex (α)* Singulare est Dei beneficium, quod & hodiè eandem audiamus conciones, quibus populum suum Deus in V. T. increpavit, imò quod & hisce diebus pœcationum S. R. Maj. itas eandem conciones propheticas ob nostram emendationem & consolationem proponi curet,

did. ex diſt. Psal: 119. v. 14. 43. 72. 103. 127. & 147. v. 19. 20. & simil. quia non tam viator opus habet baculo, Architectus catione, famelicus cibo, miles armis, infans lacte, in tenebris ambulans lumine, terra pluvijs, quam nos hisce admonitionibus: hinc adm.

2. Ex (B) v. 7. O quam legnes sunt homines ad agendum poenitentiam; & tardi ad audiendum verbum Dei. prius fugiendum & poenitentiam maturandam esse suadet (1) Dei mandatum Psal: 95. v. 8. Hebr. 3. v. 7. Esa. 55. v. 6. 7. Syr. 5. v. 8. 9. [2] nostra fragilitas. Psal: 39. v. 6. 7. 8. & 90. v. 12. Jac. 4. v. 13. 14. 15. & [3] horrenda exempla, add: & fiat adm. Posterius corrigendum, & verbum Dei cum devotione audiendum esse: vid. dicta citata in quest. Cathec, ad precept. iii. Decalogi. fiat adm.

3. Ex [γ] v. 8. 9. Magna est Dei misericordia, & in multis conspicua, [scilicet in mundi creatione; Filij missione: Spiritus sancti collatione: Ecclesie collectione: verbi predicatione: precum nostrarum exauditione, &c.] verum h. l. precipue in peccatorum remissione seu nostra justificatione; & describitur hic aelus quidam judicialis, de quo Psal: 143. v. 2. Judex ipse Jehovah, h. l. & Esa. 3. v. 13. Job. 9. v. 2. Rex, non tantum Ephraim & Israel, n. e. populus Israehibus, sed omnis homo, Job. 4. v. 4. & c. 15. v. 14. seqq. & 19. v. 15. & c. Actor vel accusator, seu accusatrix, h. l. justitia Dei, [Alibi dicuntur accusare Satan Apoc. 12. v. 10. Lex Moysi, Deut. 27. v. ult. Conscientia & cogitata nostra, Sap. 17. v. 10. seqq. Rom. 2. v. 15] Advocatus est Christus, i. Job. 2. v. 1. 2. & 9. advocatrix intercedens, h. l. est misericordia Dei. sententia sive decretum, est poenarum aversio, & misericordie declaratio, h. l. v. 8. 9. & Jer. 31. v. 20. & c. Adm. ex Rom. 8. v. 33. 34.

Die ii. solenn. precum, (12. Julij)

CONCIO I.

Parasc. Psal. 27. v. ult. expl. & appl.

Textus, Esa. 25. v. 9. & 10.

13
161
73

Exord. *Psal.* 103. v. 4. tanta est Dei misericordia, ut non
Etantum liberet suos ab impendente periculo, &c. sed
& omnis generis bonis eos beet; sic per Abrahamum pro-
stratus est hostis, & Loth liberatus est: *Appl. ad text.*

Partes: 1. Textus Explicatio: 2. Applicatio

1. Ubi (a) De occasione horum verborum: breviter
repetitis ijs, quæ notata sunt ad initium textus *Esa.* 1. v. 12.
item lecto cap. 24. (in quo comminatur desolationem terræ
Judææ, & promittit se quosdam servaturum, qui cum gen-
tibus laudabunt Deum,) lectis etiam antecedentibus *in hoc*
cap. 25. (in quibus laudat Prophetæ Deum ob justa sua ju-
dicia,) patebit Prophetam, ne penitus desperaret popu-
lus, præclaram hanc immiscuisse consolationem ex adven-
tu Christi, v. 6. 7. 8. Ex gaudio illorum, qui Christo con-
fidunt, v. 9. Ex collectione Ecclesiæ, & hostium ejus de-
bellatione v. 10. Hinc ergo.

(b) v. 9. De vero & infucato Gaudio omnium, qui Chri-
sto confidunt; Et Not. (1) Quando? scilicet dicitur, ut ha-
bet textus: Tempus a. illud non est restringendum ad so-
lum N. Testamenti initium, sed viguit etiam hoc gaudi-
um in V. T. *leg. Hebr.* 13. v. 8. *Gen.* 4. v. 1. *C.* 5. v. 28. 29.
C. 12. v. 3. *Ec.* *item Esa.* 7. v. 13. 14. *Et C.* 9. v. 6. 7. (2) Quis?
sc. gaudebit, nempe populus, cujus opprobrium in uni-
versâ terrâ sublatum est, ut habet *vers. preced.* 8. (3) Cur?
nimirum letabitur populus, quia *Ieschua*, (bis n. hoc no-
men ex hoc versiculo 9. erui potest) quem expectavimus, est
Deus, (in *Hebr. Elohim*) est *Dominus* (in *Heb. Iehovah*) *leg. Et conf.*
dicit præclara Ierem. 23. v. 5. 6. *Et C.* 33. v. 15. 16. 17. *Et Zach.* 34.
v. 24. *Dan.* 9. v. 24. *seqq.* *Et passim in N. T.* (4) Quid? *Et quomodo?*
exultabimus & letabimur in salute ejus, quæ verba totum Redem-
ptionis negotium respiciunt, & beneficia, quæ exindè in-

nos redundant: *Conf. 1. Sam. 2. v. 1. Hab. 4. v. 18. Luc. 1. v. 47.*

(γ) De Ecclesia Christi, v. 10. ubi per *manum* notatur Dei potentia & gratiosa protectio, *leg. Deut. 33. v. 3. Psal. 10. v. 12. Et 31. v. 6. Et 77. v. 11. Job. 10. v. 29.* Per *montem*, immobile Ecclesiae fundamentum. *Matth. 16. v. 18. Conf. Esa. 2. v. 3.*

(δ) De Hostibus Ecclesiae conculcandis, *vers. eod.* Per *Moab* intelliguntur Moabitæ, & synechdochicè omnes Ecclesiae hostes, qui *triturbantur*, h. e. conculcabuntur & conterentur, triturrâ & conculcatione sordidâ haud secus atq; *palea in sterquilinio*, *Conf. Esa. 26. v. 11. Mich. 5. v. 9. Nibum 1. v. 2. 3.*

II. *Appl.* & quidem I. ex [α] Conciones legales semper præmittendæ sunt Concionibus Evangelicis, *vid. Q. 1. Catech. in Decal.* hic mos fuit omnibus prophetis, imò ipsi Christo, *Matth. 4. v. 17:* & Iohanni Baptistæ, *Matth. 3. v. 2:* & hodiè, undè Conciones pœnitentiales, *conf. Doct. 1. ex Esa. 1. v. 12:*

2. Ex [β] Multa sunt, quæ nos [propter peccata] premunt & inquietos reddunt, sed pœniteat nos nostrorum peccatorum, & erigat nos misericordia Dei, mittentis Christum, qui est *Dominus* noster, *did. Deus* noster, *did.* & cum non sit aliud solidum gaudium, nisi in hoc unico servatore nostro, ergo letabimur *in salute ejus*, *did. ex dictis sup. citatis*, fiat *adm. item dehort.* à gaudijs vanis & fucatis, *did.*

3. Ex [γ] L. C. De Ecclesia Dei, quam Deus sæpissimè premit, sed nunquam opprimi, *did. ex test. præcipuè V. T. & primitivæ Ecclesiae in N. T.* Sic. omnis Christianus, qui in Ecclesia est, patitur & eluctatur, *did. ex dictis, Psal. 68. v. 20. 21. Esa. 41. v. 14. Et 54. v. 7: 8. 11. Sap. 3. v. 4: 5. 6. Tob. 12. v. 13. Syr. 2. v. 1. Et. add. Exempt.*

4. Ex [δ] Multi sunt hostes nostri, potentes sunt, prudentes [vel potius callidi] sunt, consilia ineunt adversum nos; sed sit spes nostra sita in *Domino* nostro, in *Deo* nostro, &c. *vid. Conc. sup. An. ex Psal. 3. præsertim Doct. 3. Et 7.*

19 163
74

Concio II.

Parasc. Psal. 34. v. 15. . 19. appl.

Textus, Amos, 5. v. 14. 15.

Exord. Amos 4. v. 6. - 12. Ubi variæ enumerantur clades à Prophetâ, & concluditur v. 12. hâc parænesi: *præparate in occursum Dei tui, ô Iseael*, appl.

Partes: 1. *Textus Explicatio*: 12. *Applicatio*

In 1. Notanda venit (α) *Occasio*, Propheta Amos, ubi Cap. 1. 2. 3. & 4. tres proposuisset Conciones, easq; acres & vehementes, (unde & nomen ei inditum putatur, ab *onerando* vel *gravando*) addit quidem quartam concionem in hoc cap. 5. sed immiscet *admonitiones* & *promissiones*, v. 5. 6. 14. 15. 24. Ergo

(β) *Admonitio*, v. 14. *Quærite bonum & non malum*; q. d. ô Hraelitæ, ad animum revocate ea, quæ hactenus de horrendis peccatis vestris dixi, ut & de vindictâ divinâ propter peccata; hinc freti divinâ bonitate, pœnitentiâ agite, sectamini veram pietatem, & ducite vitam populo Dei dignam, sive *facite fructus dignos pœnitentiâ* Matth. 3. v. 8. Et abstinete ab idololatriâ, inobedentiâ, odio, irâ, libidine, injustitiâ & sceleribus alijs. Idem ferè repetit v. 15. dicens: *odio habete malum*, h. e. summo studio, & quidem ex animo absq; omni hypocrisis averfemini peccatum, quod non tantum malum est, sed & omne malum in mundum introduxit: *Diligite bonum*; h. e. in cogitationibus, dictis & factis, omne id sectemini, quod cum voluntate Dei, & præcepto ejus convenit; non n. sufficit abstinere à peccato, sed requiritur etiam actio virtutis, seu operatio boni, & propterea utrumq; conjungitur, h. l. item Psal. 34. v. 15. & passim in S. S. & *constituite in porta judicium*: *Portam* pro loco judicij, ac-

cij accipi, Patet ex Deut. 17: v. 8. & c. 21: v. 19. Item Iudicium pro iustitiâ, quod monstrat ipse contextus, conf. Exod. 12: v. 12. Psal. 9: v. 17.

(γ) Promissio: v. 14. ut vivatis, h. e. non tantum pœnas temporales & æternas effugiatis, sed & vitam beatam & felicem transigatis, leg. Gen. 17. v. 18. 1. Sam. 10: v. 24. quod indicant etiam verba seq. sic n. erit Iehovah, Deus exercituum vobiscum, suâ scilicet, præsentiâ & benedictione Conf. Deut. 28: v. 1. 2. seqq. Jac. 4. v. 8. sicut dixistis, h. e. gloriati estis, Deum vos nunquam deserturum; sed frustranea est illa gloriatio, ni idololatriam aliaq; flagitia abominati fueritis; non n. est quod putetis preces vestras audiri, vosq; adjutum iri, quam diu peccatis indulgere pergitis, Conf. Psal. 66: v. 18. Esa. 1: v. 19. 20. & c. 59: v. 2. Prov. 28: v. 9. Iob. 9: v. 31.

non accipitur
quandiu peccatis
indulgete pergunt

Item v. 15. Si fortè, (quæ part. non tam dubitantis est, quàm benè sperantis, leg. 1. Sam. 14: 7. & 2. Sam. 12: v. 22) miseretur Iehovah, Deus exercituum (Conf. Ezech. 18: v. 21-29. & c. 33: v. 10-14) reliquijs Ioseph; Reliquia plerumq; denotant paucos aliquos, eosq; ex clade, quasi torres ex igne (Amos 4. 11.) ereptos, ut h. l. sic Esa. 37: v. 31. Mich. 5: v. 7. Rom. 11: v. 5. Ioseph notat Israelitas, vid. v. 6. & cap. 6: v. 6. idq; fit, vel ob celebritatem illius Patriarchæ, vel ob amplitudinem duarum tribuum, Ephraim & Manasse, ex Iosepho descendentium, Conf. Psal. 80: v. 2. & Psal. 81. v. 6.

II. Doct. 1. ex [α] Res abominanda est peccatum, ad quod extirpandum, utitur Deus tum comminationibus, vid. Doct. 1. Ex Deut. 32: v. 23-29. Tum admonitionibus, vid. Dicta cit. in parasc. exord. & textus explicatione: Tum Promissionibus, vid. dicta Præcl. Esa. 1. v. 16. Jerem. 3. v. 22. & repet. Ex Ezech. 18. v. 21-29. & c. adm.

2 Ex [β] Ne sit, quæso, frustranea hæc admonitio Dei ad nos facta, & quidem hodierno die, ex v. 14. 15. sed penetret ipsum

COR,

cor: detestabimur igitur malum, did. per Decal. & quæremus bonum, vid. expl. text. & exinde plenius did.

Ex (γ). Præclaræ sunt hæc promissiones Dei; quem ergo non retrahent à peccatorum fordè? quid n. beatius, quam beatam ac felicem ducere vitam? licet in hac mortalitate crux sit immixta, leg. Prov. 3: v. 12. Tob. 12: v. 13. Syr. 2: v. 1. Rom. 8: v. 17. Sc. Est tamen piorum vita verè beata & felix, Conf. text. sup. Esa. 25: v. 9. 10. & 54: v. 8 Sap. 3: v. 5. adm. & consol. Quid tutius, quam ubi Deum, Dominum exercituum habemus nobiscum? Quid exoptabilius, quam miserentem habere Deum? did. ex text. sup. Hof. 11: v. 8. 9. & Psal. 85: *

Concio III.

Parasc. Tob. 13. v. 6. expl. & appl. ad text.

Textus Psal. 2. v. 10. 11. 12.

Exord. Ion. 3. v. 5. 6. seqq. Laudabile factum Regis & subditorum, ô si & hodiè multi essent imitatores! appl.

Partes: 1. Textus Explicatio. 2. Applicatio

In 1. consideramus (α) horum verborum occasionem: virum beatum describunt tres psalmi primi: notamus n. in 1. viri beati γωοιο ματα: in 2. causam efficientem beatitudinis, nimirum Christum fide apprehensum: in 3. viri beati δοκιμασιαν, scilicet per crucem. In hoc a. n. Psalmo continetur primò Regni Christi Prædictio v. 1. 9. Deinde ad Reges Exhortatio v. 10. 11. 12. Ergo

(β) Exhortationem: eamque triplicem & q. per gradus propositam, quarum Prima est v. 10. Et nunc: hæc particula Nunc, non sine emphasi præmittitur, respicit n. præcedentia, eaq; applicari vult ad sequentia: q. d. Psaltes, & nunc in tempore accepto (2. Cor. 6. v. 2. Conf. Psal. 95. v. 8. Hebr. 3. v. 7. & seqq.) vos, ô Reges, desinite Regnum Christi irritò conatu oppugnare, sed potius Evangelium ejus amplectimini, & in provincijs vestris hospitium concedite

cedite, quod h. l. est *intelligere*, h. e. commoda sua discernere. *Erudimini* (juxta Hebr. *castigamini*) *judices terra*; i. e. castigationem ex verbo Dei admittite, & patimini vos reduci ab errore in viam salutis. Quod a. Reges & Judices hic potissimum compellet, causam addunt Bb. Patres; Quod Magistratus sit custos utriusq; tabulæ, & Ecclesiæ nutricius, (*Esa. 49: v. 23.*) Quod pij Reges & Primates suo exemplo multum ædificent: Quod neque magnatibus peccantibus parcat Deus: (*Sap. 6. v. 1. seqq.*)

Secunda, v. 11. servite (subjecti estote) *Iehova cum timore*, scilicet filiali, est n. timor Dei alius *filialis*, è corde credente & Deum diligente proveniens, (*Esa. 8. v. 12. 13.*) alius *servilis*, è corde vacillante, & metu pœnæ prædiens, (*1. Sam. 14. v. 15.*) Est & timor Dei vel *internus*, vera scilicet in Deum pietas, sanctaq; Nominis & mandatorum ejus reverentia, *leg. Exod. 18. v. 21.* vel *externus*, qui quandoq; sed non semper internum habet conjunctum, *Esa. 29. v. 13. Matth. 15. v. 8 9.* Regum etiam Potestas & Majestas est Dei servitus, *Rom. 13. v. 4.* Servi a. intelligentia maxima est, quod sciat Domino reverenter obedire. Non ergo dicant: *sic volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas, sicut Nebucadn. leg. Dan. 5. v. 19.* Sed potius: *Sic volo, sic jubeo, quia sic divina voluntas mandat, cui soli cuncta subesse, decet.* Sint ergo servi Dei, regnent & judicent respectu hominum; respectu a. Dei, serviant & ministrent, *Conf. Eccl. 12. v. 13. Sap. 6. v. 1. seqq.* Porro additur: *Et Exultate cum tremore*, cum n. magnates ex hominum mortalium cœtu se eximere nequeant, securitati timor, & superbiæ spirituali tremor opponitur. Videntur quidem res oppositæ, *gaudium & tremor*, sed tamen conjungendæ sunt: ubi ergo quis gaudet & exultat *carne*, tremet & formidabit *spiritu*, quod non fecit *Nebucadn. Dan.*

167
76

2. v. 27. neq; Belfazer Dan. 5. v. 1. seqq. Verum h. I. jubet Spiritus S, per Psalten Reges terrestres exultare ob Regem coelestem, quem inunxit Deus super Zione, v. 6. & trepidare ob judicium Dei, quod hostes Christi manet. v. 2. 3. 4. 5.

Tertis v. 12. Osculamini (diligite & veneramini, osculum n. tam venerationis & subjectionis, quam amoris signum erat, conf. Psal. 85. v. 11. Luc. 7. v. 38. 2. Cor. 13. v. 12. 1. Pet. 5. v. 14.) Filium de quo v. 7.

(7) Exhortationis Rationem, v. eod. ne forsè irascatur (did. ex v. 5. & 9.) & pereatis in via. (Viam Gratia h. I. intelligit, cum non omnis ira Dei protinus viam salutis peccatoribus præcludit, siquidem & pijs irascitur Deus, & naevos eorum castigat, supinos v. desperatos & conclamatos Christi hostes, tandem à Gratia & salutis viâ excludit. Si ergo fratri nos decet reconciliari in viâ, Matt. 5. v. 25. quid non Christo? qui est via, veritas & vita, Iob. 4. v. 6.) quis irae ejus exardescet (ergo vehementissima, simil. ab igne, did) citò (ergo celerrima, did. & add. Dicta & exempla citata ad Psal. 50. v. 3. 4. 6. 22.) Beati a. omnes qui confidunt in eo. De beatitudine, quam sectatur mundus, h. e. summo bono in hoc mundo, ut nihil dicamus, scimus S. S. de varia loqui beatitudine, leg. Matth. 5. v. 3-11. Luc. 10. v. 23. Psal. 1. v. 1. & 32. v. 1. & 41. v. 1. & 112. v. 1. & 119. v. 1. 2. & 128. v. 1. &c. verum omnes beatitudines includere videtur vera in Deum Fiducia, verè ergo beati, qui confidunt in eo, is n. neminem ad se venientem rejicit, Iob. 6. v. 37. qui omnes ad se vocavit, Matth. 11. v. 28.

Appl. Doct. 7. Ex v. 10. Exhortationes, admonitiones, dehortationes, &c. à Spiritu S. in S. S. frequenter propositæ, non concernunt tantum plebem & subditos, verum etiam Principes & optimates: omnium n. hominum est resipiscere, Reges etiam atq; judices suo exemplo alijs Doctores erunt ad veram pietatem: qualis Rex talis grex: Regis ad exemplum totus componitur orbis.

leg. Sap. 6: v. 26. Syr. 10: v. 2. 3. seqq. Prov. 28: v. 12. 15. conf. exempl. 2. Sam. 12: v. 7. 1. Reg. 18: v. 18. Esa. 1: v. 10. Marc. 6: v. 18. *Et add. quæ sup dicta sunt in text. expl.*

2. Ex v. eod. Si Regibus & iudicibus acclamatur intelligite, erudimini, quid non subditis & rudi populo? quod vobis dico omnibus dico, Marc. 13. v. ult. Erudimini ergo hoc præcipuè tempore tam senes quam juvenes, imò pueri, tam viri quam foeminae, ex crebris S. S. admonitionibus, did. Erudimini ex varijs exemplis iræ Dei, did. Intelligite quæ ad pacem vestram spectant, did. ex Luc. 19: v. 42.

3. Ex v. 11. Cum Deus sit noster Dominus, serviamus ei, did. ex Mal. 1: v. 6. *Et ijs quæ dicta sunt in text. expl.*

4. Ex v. eod. Magna & innumera sunt Dei Beneficia, ob quæ nos exultare decet, sed in Domino, leg. Luc. 1: v. 46. 47. Hab. 4: v. 18. Phil. 4: v. 4. Exultationi a. admixtus erit tremor ob infirmitates nostras, did. ex Phil. 2: v. 12. *Et Eccl. 7: v. 15.*

5. Ex v. 12. osculemur & nos hodie Filium, osculo poenitentia, did. ex Luc. 7: v. 38. aversemur vitium seculi, dum alius osculatur divitiis: alius honores: alius favorem magnatum: &c. absit osculum Judæ, did.

6. Ex vers. eod. Ante omnia v. (hisce diebus precum) disceamus, quam gravis res sit, iratum habere Deum, Leg. Prov. 19: v. 12. Nahum, 1: v. 6. Heb. 10: v. 31. Add. Deut. 4: v. 24. *Et 32: v. 22. Psal. 21: v. 9. 10. Zeph. 3: v. 8. Syr. 5: v. 7. oremus ergo ex Psal. 6: v. 1. & quidem ardentem, & indefinenter, quia ira Dei primum mundum suffocavit; Sodomam in favillas redegit: Pharaonis exercitum submersit; Hierosolymam acervum fecit lapidum &c. adm. ex Luc. 13: v. 3. 5.*

7. Ex v. eod. Concludimus dulci effato: beati omnes qui confidunt in eo. Qui Domino fidit felici navigat unda; fidere principibus, ventus & aura levis. conf. Psal. 18: v. 8. 9. Mens confisa Deo, nunquam confusa recedit, conf. psal. 31: v. 1. Hic nemo se ipsum excludat, sed credat, & oret ex Luc. 17: v. 5. Marc. 9: v. 24. & tandem dicat ex Rom. 8: v. 31-39. add. 1. Tim. 4:

Die iii. Solennium precum. (9. Aug.)

2.

PLA
77

Concio I.

Parasc. Psal. 118. 3. 9. appl. *Expositio in iudicium David*
Textus Psalm. 4.* *Expositio in iudicium David*

Exord. Gen. 32. v. 9. seq. adventante hoste, orat Jacob, appl. ad Davidem, & nos.

Partes I. Textus Explic. II. Applicatio.

In I. occurrit (a) Psalmi inscriptio, de qua variant sententia doctorum, sed juxta textum Hebraeum, probè explicatum ejus sensus hic est: *Psalmus Davidis, Magistro chori Symphoniaci traditus, ut ad fides decantaretur.*

(b) Argumenti Diductio. Contra Hostem, ejusq; consiliarios, quos etiam ad respicientiam hortatur, hic supplex orat David, quinam v. illi fuerint, (sive Saul cum suis complicibus, sive Absolon cum suis, sive alij,) non liquidò constat, contextus a. hunc parit sensum: *Exaudi me, o Deus, in angustia; Vos a. Filij viri, nolite gloriam meam spernere, querere inane & diligere mendacium; Agnoscite potius, quam mirabiliter hactenus Deus sanctum suum duxerit & exaudiverit; Et si omninò censeatis, vobis irascendum, fiat sanè, sed cavete ne peccetis; Quin potius cogitate in cordibus vestris super cubili (vel alibi, quid facto opus sit,) & ne sitis ita precipites. Ego certè suaderem, ut seposita omni hypocrisi, sacrificia justitia sacrificaretis, & mecum Iehova consideretis; sed frustra moneo, dicunt enim, an hic ostendat nobis bonum? idq; torvo vultu dicunt; Tu a. o Deus elevas super me gratiosum tuum vultum; imò dedisti latitiam in corde meo, & quidem ab eo tempore, quo frumentum & mustum eorum, quibus illi confidunt, multiplicatum est; Hinc in pace cubabo & dormiam, quia Tu Iehovah solus, me in confidentia habitare facis.*

(c) Subdiviso, & quidem in memata, quorum Primum: 7

C 3,

con-

continet Davidis orationem, v. 2. *exaudi me*, (in Hebr. *responde mihi*, magna fuit fiducia Davidis, non modo vult *audiri*, sed *exaudiri*, imò sibi *responderi*.) *dum clamo*, (vox Hebr. *Karâ*, ostendit preces fuisse serias, in necessitate maximâ. Vox Græca *ἐπικαλέομαι*, notat appellationem ad superius iudicium, & h. l. ad Numen supremum) *ô Deus iustitia mea*, (hic q. rationem (a) addit cur eum exaudiat Deus? intelligit a. iustitiam non personæ sed causæ, ut vox iustitiæ significet innocentiam, q. d. ô Deus, innocentia mea tutor, defensor & vindex.) In *tribulatione consolatus es me*, (est q. (b) ratio cur eum exaudiat Deus: quia prius consolatus est ipsum. Juxta Hebr. *in angustiâ dilatasti me*, q. d. in angustijs eram, & cor tanquam contractum, jam v. lætitiâ dilatatum est. *Conf. Esa. 60. v. 5. 2. Cor. 6. v. 11.*) *mesereri mei & audi orationem meam*, (juxta Heb. *compellationem* seu appellationem per mediatorem & advocatum factam.)

2

Secundum continet apostrophem ad hostes, quos absentes quidem, sed tanquam præsentem alloquitur, ut calamitas ejus magis innotescat. v. 3. *incluti*, in Hebr. *Benê isch.* filij viri, h. e. proceres, & autoritate pollentes, (undè in *vers. Germ. & Svec.* dicuntur *Domini*, in Finn. *Magni sive primarij duces*, *conf. 1. Sam. 4. v. 9. & 26. v. 15. 1. Reg. 2. v. 2.* Hisce a. inclutis sive autoritate pollentibus (A) tria objicit, (a) *usquè quò in ignominiam* vertetur *Gloria mea*? Per *gloriam* h. l. intelligi potest (1) vel ipse *Deus*, qui Davidem ad gloriam & thronum regium erexit, quo ejecto & spreto, ipse *Deus* spernitur, *conf. 1. Sam. 8. v. 7.* (2) vel *exercitium precum & laudum*, quasi res esset inanis, Deum orare & laudare, nullumq; auxilium expectandum; *Conf. Psal. 30. v. 13. & 57. v. 9. & 108. v. 2.* (3) vel *officium ejus Regum*, cum non exigua fuerit gloria Davidi, eum repu-

diatis

171
X 78

diatis fratribus, in Regem eligi, ungi, coronari, (leg. 1. Sam. 10. *) quæ omnia flocci faciebant adversarij, (b) usque quo diligetis inane? Diligere singularem cupiditatem & conatam innuit, inane h. e. vanum & mundanum, q. d. David: omnia mundana sunt vana & inania, etiam Regia Potestas, quam ego anxie non quæsi, ut jam hostes mei; sed mihi à Domino collata, conf. cap. jam jam cit. sc. 1. Sam. 16. (c) usque quo quæretis mendacium? (leg. 1. Sam. 24. v. 10. & 2. Sam. 15. v. 3. 7. 8. 9. 10.)

(B) Tria ipsis svadet, (a) v. 4. Scutote, (ad animum revocate) quoniam mirificavit (ad imitationem Græc. ἐθαυμάσων, sed juxta Hebr. segregavit) lehorah sanctum suum, (vel, juxta Hebr. pium & misericordia divina participem, conf. Psal. 32. v. 6.) lehorah audiet dum clamo ad eum. De vocab. audire & clamare, vid. expl. v. 2.

Triglot

(b.) v. 6. Irascimini, &c. vid. (β) & dist. parall. Eph. 4. v. 26. (c) v. 6: Sacrificate sacrificia justitia, h. e. justa, laudis nimirum & confessionis, & quidem sine hypocrisi, (leg. de sacrificio Absolonis, 2. Sam. 15. v. 7. 8. & sperate in Domino, & non in sacrificijs vestris hypocriticis, quæ Deus abominatur. Conf. Esa. 1. v. 13. & vid. ejus expl.

(C.) Illis objicientibus respondet; v. 7. multi dicunt, (h. e. dicunt illi cum alijs perversis) quis videre facit nos bonum? quod indefinitè hic positum est, nonnullæ versiones cum nostris, restringunt ad Davidem, q. dicerent adversarij: an hic David ostendet nobis bonum, h. e. quod nobis conducibile erit? vid. (β) Objectioni a, occurrit (a) hoc vers. sed eleva super nos lucem vultus tui lehorah, q. d. non curo verba malorum, modo tuam, ò Deus sentiam gratiam & benevolentiam.

Tern

(b.) v. 8. Dedisti latitiam in corde meo, q. d. & est quod mihi gratuler, Tibiq; ò Deus, acceptum feram, quod latum

latum

lætum sit cor meum, & tuo favore tanquam reviviscens, à tempore (sic enim habet text. orig. à quo discedunt nonnullæ versiones) quo frumentum eorum, & mustum eorum multiplicata sunt. Quibus illi gaudent & exultant, sed gaudeant & exultent, spernent meas admonitiones, imò summa imis misceant, Ego autem

(c) v. 9. *In pace cubabo & dormiam, quia &c.* q. d. licet Rex sim & bellandi dexteritate instructus, tamen meis viribus non confido, neq; spem colloco in ullum hominem, sed in Te Solum ô Jehovah, cui soli confidens tutus sum ab omni periculo; *conf. Psal. 3. v. 5. 6.*

L:C:

II. *Appl. Doct. 1. ex (a) seu Tit.* Musica organica & instrumentalis quamvis rejiciatur à nonnullis adversarijs nostris; non tamen dedecet cætus Christianorum: *leg. Psal. 150. *. David n. Propheta Dei sanctissimus, optime novit, quid Dei Templum deceret, & quid dedeceret, did.*

2. *Ex v. 2.* Orare & non defatigari *Luc. 18. v. 1. seqq.* imò indefinenter orare, *1. Theff. 5. v. 16.* omnium piorum proprium est, suo exemplo præit David in plurimis suis Psalmis, *vid. Q. Catech.*

*ings, Psal. Gora
as hoo
Psal. pro for
ya v. l. ing. f. e. d. e.*

4. *& 5. in Orat. Dom. & consid. præclaras promissiones de exauditione, Exod. 22. v. 22. 23. Psal. 50. v. 15. & 91. v. 15. & 145. v. 18. Esa. 65 v. 24. Syr. 35. v. 16-21. Math. 7 v 7 & 18 v 19 Marc 11 v 24 Iob*

3. *Ex v 3* Caveat omnis Christianus à trino impiorum exercitio & cacoethe: nimirum à calumnia, à mundanorum amore, & à mendacio; *did. ex VIII. Præcepto Decal. & 1. Iob. 2. v. 15. 16. 17. adm. ex Apoc. 22. v. 15. vid*

4. *Ex v. 4.* Et Nos Deus misericordiæ suæ participes fecit, mirabiliter duxit, protexit, defendit, *leg. Eph. 2. *. præcipue v. 19. Col. 1. v. 12. Serviamus ergo ei, Luc. 1. v. 75. did. ex Deut. 32. v. 1. & seqq.*

5. *Ex v. 5.* Cohibenda est ira, (non ordinaria, de qua Exod. 11. v. 8. & 23. v. 19. 1. Reg. 19. v. 14. Psal. 119. v. 53. Marc. 3. v. 5. sed nefaria, quâ iracundus occidit tum seiplum, leg. Syr. 30. v. 26. Iob. 5. v. 2. tum proximum, quem odit, 1. Iob. 3. v. 15. & oc-

castionem

173
John Woodman
79

25
rationem quarit eum ledendi, Gen. 4. v. 7. 8. Prov. 29. v. 22. Syr.
27. v. 33. Exempl. Gen. 34. v. 24. 25. 1. Sam. 25. v. 22. 34. Adm. ex
Gal. 5. v. 19. 20. *vid.*

6. Ex v. 6. De sacrificio hypocritico, *vid. Doct. 2. ex Esa. 1. v. 11.*
seq. De Confidentialia in Deum, vid. Doct. 7. ex Psal. 2. v. 22.

7. Ex v. 7. 8. Gaudium & solatium, quod concipere nos decet
ex illuminatione vultus Dei super nos, *vid. Conc. sup. ann. ex*
Psal. 67. v. 2. pag. 31.

8. Ex v. 9. Protectione Divinà tuti sumus, *vid. Doct. 5. & 7.*
Conc. sup. an. ex Psal. 3. pag. 27.

Concio II.

Parasc. Luc. 1. v. 74. 75. expl. & appl. ad text. *Ita me summas dicit*
Textus, Psal. 28. v. 6. 7. 8. 9. *quod in Psal. 138. v. 2. dicitur*

Exord. Gen. 33. v. ult. Jacob rediens in patriam; libe-
ratus à periculis, erigit altare, laudat Deum & orat, *did.*
& appl. ad text.

Partes I. Textus Explicatio, II. Applicatio.

In I. sese offert (a) horum verborum occasio, ex antec-
ced. Primò n. David in hoc Psalmo Deum orat, ne eum
cum maleficis (Joabum & Abisai fortè intelligit, 2. Sam.
3. v. 27 - 30.) interficiat, v. 1. 2. 3. sed scelus illud patrans
malè perdat, v. 4. 5. Deindè de exauditione cæcus, De-
um laudat, & beneficia ejus extollit, v. 6. 7. 8. & Tertio pro
salute populi orat. v. 9. Ergo.

(B) Gratiarum Actio, v. 6. *Benedictus Iehovah.* Quando Deus
abs hominibus benedicitur, illi nulla perfectio tribuitur
vel exoptatur, sed majestas & gloria ipsius agnoscitur & de-
prædicatur; cur a. benedicat hic Domino, addit rationem
(1.) *quia audit,* (b. e. exaudit *vid. expl. Psal. 4. v. 2*) *vocem*
deprecationum mearum, (vox Hebr. notat supplicationes
pro gratia, vel supplicationes gratas, quâ innuit David

se ex merâ gratiâ, favore & benignitate, sine ullis suis meritis, exaudiri.)

(2.) v. 7. quia *Iehovah fortitudo mea*, & *clypeus meus* est; quibus verbis suam infirmitatem agnoscit, quod suis viribus contra hostem non fedit. (3) *meo confidit cor meum* & *adjutus sum*, q. d. non levis est hæc sed plena fiducia, quâ Deo meo adhæreo, quia confidit in eo ipsum cor, membrum primum, *conf. Matth. 12. v. 35. & Is. v. 19.* Hinc animum suum gratum declarat dicendo: *ideo cor meum exultat*, & *cantico meo laudabo eum*, non n. satis esse putavit David, Dei beneficia privatim meditari, & tacitè secum celebrare; sed internè & externè id se facturum promittit; q. d. interius exultabit cor, & exterius os cantabit, & publicè in Ecclesia Deum celebrabit.

Pergit ulterius in Gratiarum actione, v. 8. *Iehovah est fortitudo eis*, & *fortitudo salutarum uncti sui ipse est*: hic primum nomine publico, seu totius Ecclesiæ, gratias Deo reponit, q. d. *an Deus soli mihi fortitudo est?* minimè. Sed *Dominus fortitudo illis*, h. e. toti populo, sive Ecclesiæ, quam ceu arcem munitissimam, super petrâ extractam, proteggit atque defendit, ne illi prævaleant portæ inferorum, *Matth. 16. v. 18.* Deinde progreditur & q. subsumit de seipso, dicens: *ipse Dominus fortitudo salutarum* (omnigenæ prosperitatis & salutis) *uncti sui*, h. e. mei, quem in Regem ungi mandavit, *leg. 1. Sam. 16. v. 1-13.* Regis & subditorum relationem & mutuam beatitudinem hic respicit Rex: res n. subditorum felices, beatum faciunt Regem, & Regis vicissim prosperitas, prosperos reddit subditos. *Leg. Sap. 6. v. 26. Syr. 10. v. 3. 1. Tim. 2. v. 2, 3.*

(2) Ecclesiæ, sub tutelâ divinâ *commendatio*, v. 9. *Servus populum tuum*, & *benedic hereditati tue*, *pasce eos* & *extolle eos usq; in seculum*. Sub hac commendatione comprehendit David, & exoptat beneficia tam corporalia quam spiritualia. q. d.

Regent
Substantive
Substantive

(quoad corporalia) *serva* h. e. sartam rectam affere Ecclesiam tuam ab omnibus hostibus ejus; *Benedic & pasce*, paterne largiendo omnia, quæ in quarta petitione, (orat. Dom.) continentur. *Extolle*, extende, amplifica & dirige Ecclesiam, ut naviculam, per tot calamitatum procellas, ad portum beatum. Imò (quoad *Spiritualia*) *serva*, h. e. per servatorem Iesum redime populum tuum à peccato, satanâ, morte & inferno: atq; ita *benedic*, in semine benedicto, hæreditati tuæ: *pasce* Ecclesiam tuam pabulo verbi & sacramentorum, per pastorem illum unicum & fidum, de quo Pf. 13. v. 1. seqq. Joh. 10. v. 11. *Extolle eam usq; in seculum*, h. e. ex hac lacrymarum valle, exalta eam in arcem æternæ beatitudinis, &c. *juxta expl. B. Luth. in VII. Pet. orat. Dom.*

II. *Appl. Doct. 1. ex (α) v. 3.* Caveamus consortia prava, quod suadent dicta, *Psal. 1. v. 1. Prov. 4. v. 14. 1. Cor. 5. v. 6. & Exempla: Noach, Gen. 7. v. 1. 7. Abraham, Gen. 12. v. 1-4. Loth, Gen. 19. v. 14. 19. Israelita ex Ægypto. Exod. 3. v. 16. seq. & 13. v. 4.* Præcipue a cavendi sunt, qui pacem cum proximo loquuntur & malum in corde eorum est, *Prov. 6. v. 18. & 26. v. 25. Syr. 27. 26. 27. Exempl. Gen. 4. v. 7. Jud. 9. v. 1-5. 1. Sam. 18. v. 17. seqq. 2. Sam. 3. v. 27. & 13. v. 23-28. & 20. v. 9. Matth. 2. v. 8. & 26. v. 48. 49. Luc. 14. v. 1.*

2. *Ex v. 6.* Sicut David, certus de exauditione precum suarum, mox incipit à gratiarum actione; ita & Nos, *vid. Q. catech. 5. & 6. in orat. Dom.* Conjungentes gratiarum actionem, *vid. Doct. 5. Conc. ap. sup. ex Deut. 32. v. 3. p. 5.*

3. *Ex v. 7. 8.* Cum fortes sint adversarij & ofores nostri, fugiamus & Nos mente, prece & spe ad Deum, qui non modo fortis, sed & *fortitudo nostra*, & *salutum nostrarum*, *juxta Syr. 2 v. 11. add. Exempl. non tantum Davidis, h. l. & passim in Psalterio sed & aliorum sanctorum: ut Noachi, Gen. 8. v. 16. 18. Loti, Gen. 19. v. 20. - Moysi, Exod. 14. v. 13. 14. Aaronis, Num. 16. v. 47. Eliæ, 1. Reg. 17. v. 13-16. Elise, 2. Reg. 6. v. 16. seqq. &c.*

4. *Ex v. 7.* adjuti à Domino, grati simus; finamus gaudere filios hujus mundi in sua vanitate, *leg. Psal. 144. v. 12-15. Zach. 11. v. 5. Luc. 16. v. 19. & 18. v. 11. 12: Nos a. gaudeamus in Domino, & grati simus ob auxilium ejus, conf. Doct. 2. ex Esa. 25. p. 14. eumq; celebremus canuco, vid. Doct. 1. Conc. ex Deut. 32. p. 4.*

5. *Ex v. 8.* Legitimè in officio constituti gaudent bonâ conscientia & non desperant de auxilio divino, *did. Distis & Exempl.*

6. *Ex v. 9.* Singulare Humilitatis exemplum videmus in Davide, ubi subditos suos vocat *populum Dei, hæreditatem Dei*, oves Dei: cum alij dicant: *populus meus, hæreditas mea, adm.*

7. *Ex v. eod.* Quemadmodum Ambrosius & Augustinus canticum suum hisce verbis concludunt, ita & Nos decet Ecclesiæ fortem Deo semper commendare, indefinenter rogantes, ut dignetur Deus nos *servare* per suam potentiam; *benedicere* per filij meritum; *pascere* per verbum & sacramenta; & tandem *extollere* per cœlestem gloriam, *did. sing.*

Concio III.

Parasc. *Psal. 141. v. 8. expl. appl.*

Textus, *Psal. 25. **

Exord. Psalmum hunc 25. (qui Primus est inter illos, quorum singuli versibus ceteri à singulis Alphabeti litteris incipiunt:) devota Antiquitas semper magnificavit: quod patet vel ex titulis Dominicarum, ex hoc Psalmo denominatarum, utpote Dom. Reminiscere, ex v. 6. Dom. Oculi ex v. 15. Ex hoc Psalmo præclarum extat canticum: *Min hogh stân Mennistior* &c. consueverunt veteres hunc Psalmum sumptâ cenâ Dominicâ, canere; & ægrotantes postulare sibi præcini.

Cum prolixior sit hic textus prælectus: & verba non usq; adeo difficilia; Concio præterea tertia in paucis Ecclesijs reciterur, ergo contenti brevi ejus analysi sive summâ; Exegesi & Doctrinarum epidexin industriâ Dn. Concionatorum elaborandam relinquimus.

ΕΥΤΥΧΟΣ est hic Psalmus, & quatuor absolvitur membris: quorum I. consistit petium, quo David ex plena fiducia v. 1. rogat (1) ab hostibus liberatorem, ne ab illis suffundatur, v. 2. (quorum a. est suffundi docet, v. 3.) (2) sui gubernationem, v. 4. (3) Peccatorum gratiam remissionem, v. 6. 7.

II. Misericordiæ Divinæ Encomium, quam misericordiam declarat Deus (1) Peccatores erudiendo v. 8. (2) miseros ducendo, v. 9. (3) pijs beneficiis endo v. 10. (4) supplicibus condonando, v. 11. (5) Timentibus Dominum viam monstrando, v. 12. (6) bona terræ illis largiendo v. 13. & (7) voluntatem suam revelando, v. 14.

III. Votum devotum, in quo pari fiducia repetit primam petitionem. v. 15. 16. addit rationem (1) quod sit pauper & unicus v. 16. (2) valdè anxius, v. 17. 18. (3) hostis innumerus, v. 19. (4) ipse promissione divinâ suffultus, v. 20. (5) innocuus v. 21.

IV. Pro populo Israelitico *susprium*, v. 21.

Septim. Goullia et 1668